

VẤN ĐỀ CHỈNH ĐỐN ĐẢNG TRONG BẢN DI CHỨC CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH - BÀI HỌC ĐỐI VỚI VIỆC XÂY DỰNG, CHỈNH ĐỐN ĐẢNG TA HIỆN NAY

NGUYỄN THẾ TIẾN (*)

Tóm tắt: Tư tưởng về xây dựng và chỉnh đốn Đảng trong bản Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh có ý nghĩa lịch sử và bài học giá trị lý luận, thực tiễn sâu sắc, mãi soi sáng cho con đường cách mạng Việt Nam. Vì vậy, cần tiếp tục nghiên cứu, nắm vững và vận dụng sáng tạo, có hiệu quả tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng và chỉnh đốn Đảng để làm cơ sở khoa học cho việc xây dựng, chỉnh đốn Đảng; bảo đảm cho Đảng ta thực sự là lãnh tụ chính trị, đội tiên phong của giai cấp công nhân, của nhân dân lao động và dân tộc Việt Nam.

Từ khóa: Bản Di chúc; bài học thực tiễn; Chủ tịch Hồ Chí Minh; xây dựng, chỉnh đốn Đảng.

Abstract: The ideology on development and improvement of the Party in President Ho Chi Minh's Testament has historical significance and lessons of profound theoretical and practical values, showing the bright path of the Vietnamese revolution. Therefore, it is necessary to continue studying, reviewing, and creatively and effectively applying Ho Chi Minh's ideology on development and improvement of the Party to create a scientific basis for this process, ensuring that our Party is truly the political leader and the vanguard of the working class, laborers and Vietnamese nation.

Keywords: Testament; practical lessons; President Ho Chi Minh; development and improvement of the Party.

Ngày nhận bài: 16/7/2024

Ngày biên tập: 04/9/2024

Ngày duyệt đăng: 24/9/2024

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng và chỉnh đốn Đảng trong bản Di chúc

Tư tưởng về xây dựng và chỉnh đốn Đảng được Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập trong bản Di chúc là những vấn đề cơ bản, cốt yếu nhất liên quan trực tiếp đến sự tồn vong của Đảng và của chế độ. Theo Người, vấn đề quan trọng trước tiên là Đảng phải thường xuyên được xây dựng, chỉnh đốn vững mạnh, nhất là trong những bước ngoặt của lịch sử. Đây là nhân tố có ý nghĩa quyết định để cách mạng thắng lợi, xây dựng đất nước giàu mạnh, văn minh. Tháng 5/1968, Người viết thêm mấy điều trong bản Di chúc: “Ngay sau khi cuộc chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta đã hoàn toàn thắng lợi... Theo ý tôi, việc cần phải làm trước tiên là chỉnh đốn lại Đảng, làm cho mỗi đảng viên, mỗi đoàn viên, mỗi chi bộ đều ra sức

làm tròn nhiệm vụ Đảng giao phó cho mình, toàn tâm toàn ý phục vụ nhân dân. Làm được như vậy, thì dù công việc to lớn mấy, khó khăn mấy chúng ta cũng nhất định thắng lợi”⁽¹⁾.

Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ đây là công việc rất khó khăn, phức tạp, bởi: “Đây là cuộc chiến đấu chống lại những gì đã cũ kỹ, hư hỏng, để tạo ra những cái mới mẻ, tốt tươi”; “Cuộc chiến đấu khổng lồ”. Nếu Đảng không được chỉnh đốn thường xuyên thì không thể lãnh đạo được sự nghiệp cách mạng, không đáp ứng được yêu cầu, nhiệm vụ của thời kỳ mới và cách mạng không thể tiến lên được, thậm chí những thành quả đã giành được có nguy cơ bị tiêu tan. Người chỉ rõ, trong điều kiện Đảng cầm quyền xây dựng đất nước, cán bộ, đảng viên rất dễ bị sa ngã trước sự cám dỗ của quyền lực và tiền bạc, rất dễ đánh mất mình, dễ bị suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức và lối sống, làm mất thanh danh

(*) TS; Học viện Quốc phòng, Bộ Quốc phòng

của Đảng, bồi nhọ người đảng viên cộng sản. Người đã từng cảnh báo: “Một dân tộc, một đảng và mỗi con người, ngày hôm qua là vĩ đại, có sức hấp dẫn lớn, không nhất định hôm nay và ngày mai vẫn được mọi người yêu mến và ca ngợi, nếu lòng dạ không trong sáng nữa, nếu sa vào chủ nghĩa cá nhân”⁽²⁾.

Trong bản *Di chúc*, Người căn dặn: “Đoàn kết là một truyền thống cực kỳ quý báu của Đảng và của dân ta. Các đồng chí từ Trung ương đến các chi bộ cần phải giữ gìn sự đoàn kết nhất trí của Đảng như giữ gìn con ngươi của mắt mình”⁽³⁾. Đoàn kết, thống nhất được Người xác định vừa là mục tiêu, vừa là nguyên tắc cơ bản trong xây dựng, chỉnh đốn Đảng. Đoàn kết trong Đảng là bảo đảm đầu tiên và thường xuyên để nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng; cán bộ, đảng viên phải ra sức góp phần củng cố khối đoàn kết thống nhất trong Đảng trên cơ sở đường lối, chủ trương và những nguyên tắc sinh hoạt Đảng. Người khẳng định: “Nhờ đoàn kết chặt chẽ, một lòng một dạ phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, cho nên từ ngày thành lập đến nay, Đảng ta đã đoàn kết, tổ chức và lãnh đạo nhân dân ta hăng hái đấu tranh tiến từ thắng lợi này đến thắng lợi khác”⁽⁴⁾.

Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: “Trong Đảng thực hành dân chủ rộng rãi, thường xuyên và nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình là cách tốt nhất để củng cố và phát triển sự đoàn kết và thống nhất của Đảng. Phải có tình đồng chí thương yêu lẫn nhau”⁽⁵⁾. Tự phê bình và phê bình trong nội bộ Đảng là yếu tố quyết định giữ gìn uy tín của Đảng, giúp cho cán bộ, đảng viên sửa chữa khuyết điểm, phát huy ưu điểm. Theo Người, tự phê bình và phê bình là để đi đến đoàn kết, thống nhất và phải dựa trên cơ sở thực hiện dân chủ rộng rãi, mở rộng dân chủ nội bộ. Tổ chức đảng và đảng viên phải nghiêm túc tự phê bình và phê bình; trong phê bình phải có thái độ khách quan, trung thực, chân thành, thẳng thắn, có lý có tình, trên cơ sở tình đồng chí thương yêu lẫn nhau. Cần phải nghiêm khắc với tình trạng lợi dụng phê bình để đả kích, bồi nhọ, mạ sát đồng chí mình, gây mất đoàn kết nội bộ, tuyệt đối không vì mâu thuẫn cá nhân, động cơ vụ lợi cá nhân mà phê bình nhằm trù dập, hạ bệ

lẫn nhau. Muốn lãnh đạo được quần chúng, cấp trên và cán bộ lãnh đạo phải tự phê bình nghiêm túc, chân thành tiếp thu ý kiến phê bình của cấp dưới, của đồng chí mình; đồng thời phải động viên cấp dưới và quần chúng tham gia phê bình tổ chức đảng và đảng viên.

Trong bản *Di chúc*, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến xây dựng Đảng về đạo đức, phải làm cho Đảng ta thực sự tiêu biểu về đạo đức, văn minh. Người nhấn mạnh: “Đảng ta là một đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”⁽⁶⁾. Theo Người, đạo đức cách mạng là đạo đức mới, không phải vì danh vọng của cá nhân, mà vì lợi ích của Đảng, của dân tộc, của loài người; rất sâu rộng, đề cập chung cho mọi tầng lớp, mọi đối tượng, nhất là đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên, trong đó bao gồm cả “xây” và “chống”. Xây là rèn luyện, nâng cao đạo đức cách mạng; chống là chống thói hư tật xấu, chống tham ô, lãng phí, quan liêu.

2. Thực trạng xây dựng và chỉnh đốn Đảng trong thời gian qua

Quán triệt, vận dụng sáng tạo vấn đề xây dựng và chỉnh đốn Đảng trong bản *Di chúc* của Chủ tịch Hồ Chí Minh, dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo tập trung, quyết liệt, thường xuyên, liên tục, có trọng tâm, trọng điểm của các cấp ủy, tổ chức đảng, những năm qua công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng đã có nhiều bước đột phá quan trọng, tạo sự chuyển biến tích cực, nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu, sự đoàn kết thống nhất trong Đảng, củng cố niềm tin của cán bộ, đảng viên và nhân dân đối với Đảng, Nhà nước và chế độ. Nhận thức, trách nhiệm của cấp ủy, tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên về công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng được nâng lên; nhận diện sâu sắc, đầy đủ hơn các biểu hiện suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”; đẩy mạnh tự phê bình và phê bình; kết hợp hài hòa giữa “xây” và “chống”. Nhiều tấm gương điển hình, tiên tiến được nhân rộng, lan tỏa trong đời sống xã hội, đồng thời xử lý kịp thời, nghiêm minh, khách quan những cán bộ, đảng viên

vi phạm kỷ luật đảng, vi phạm pháp luật; tăng cường kỷ luật, kỷ cương trong Đảng và xã hội, có tác dụng cảnh báo, răn đe, phòng ngừa chung. Huy động được sức mạnh tổng hợp của hệ thống chính trị và sự đồng tình, ủng hộ của nhân dân tham gia xây dựng Đảng, đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái về phẩm chất đạo đức, lối sống.v.v.

Tuy nhiên thời gian qua, một bộ phận cán bộ, đảng viên, trong đó có cả cán bộ lãnh đạo cấp cao nhận thức chưa đầy đủ tính chất, tầm quan trọng của công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng; chưa nêu cao tinh thần trách nhiệm, thiếu gương mẫu, phai nhạt lý tưởng, giảm sút ý chí, sa vào chủ nghĩa cá nhân, nói chưa đi đôi với làm, vi phạm kỷ luật đảng, vi phạm pháp luật. Bên cạnh đó, năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu, tự phê bình và phê bình, công tác kiểm tra, giám sát của nhiều tổ chức đảng còn hạn chế; cơ chế kiểm soát quyền lực và chế tài xử lý vi phạm ở nhiều lĩnh vực chưa có hoặc chưa cụ thể, hiệu quả thực thi thấp. Hoạt động giám sát của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân đối với việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức của cán bộ, đảng viên ở một số nơi chưa hiệu quả; chưa phát huy đầy đủ sức mạnh tổng hợp của hệ thống chính trị trong việc bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch...

3. Tiếp tục quán triệt và thực hiện Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong xây dựng, chỉnh đốn Đảng hiện nay

Tình hình khu vực và thế giới có nhiều biến động, khó dự đoán; tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống ở một bộ phận cán bộ, đảng viên có chiều hướng gia tăng... đặt ra yêu cầu khách quan và cấp thiết về đặc biệt coi trọng, đưa công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng lên tầm cao mới, gắn liền với xây dựng hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh. Quán triệt và thực hiện nghiêm những chỉ dẫn trong bản *Di chúc* của Chủ tịch Hồ Chí Minh về “chỉnh đốn Đảng”, trong thời gian tới cần tập trung làm tốt một số nội dung sau:

Một là, đổi mới, nâng cao chất lượng công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đẩy mạnh tự phê bình và phê bình trong Đảng.

Tăng cường đổi mới nội dung, phương thức và nâng cao chất lượng công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, tạo sự chuyển biến tích cực trong nhận thức và hành động của cán bộ, đảng viên về tầm quan trọng của nghiên cứu, học tập lý luận chính trị, đề cao trách nhiệm tự học, tự nghiên cứu của cá nhân; xây dựng chế độ học tập, bồi dưỡng lý luận chính trị định kỳ, thường xuyên đối với cán bộ lãnh đạo, quản lý. Nâng cao chất lượng sinh hoạt của tổ chức đảng, các tổ chức chính trị - xã hội, nhất là cấp ủy, thường vụ cấp ủy, thực hiện nghiêm tự phê bình và phê bình từ Trung ương đến từng chi bộ. Đẩy mạnh công tác nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn; tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch. Chú trọng xây dựng Đảng về đạo đức, đề cao trách nhiệm nêu gương, ý thức tu dưỡng, rèn luyện đạo đức của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý và người đứng đầu các cơ quan, đơn vị; thực hiện nghiêm các quy định của Đảng về những điều đảng viên không được làm. Trọng tâm là Quy định số 144-QĐ/TW ngày 09/5/2024 của Bộ Chính trị về chuẩn mực đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên trong giai đoạn mới.

Hai là, tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược và người đứng đầu, gắn với đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả.

Bảo đảm nguyên tắc Đảng thống nhất lãnh đạo công tác cán bộ và quản lý đội ngũ cán bộ; gắn công tác cán bộ với việc thực hiện chủ trương của Đảng về tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị. Tiếp tục triển khai có hiệu quả Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 19/5/2018 của Ban Chấp hành Trung ương khóa XII về tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược có đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ. Tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp có lý tưởng cách mạng, có bản lĩnh chính trị vững vàng, đạo đức trong sáng, hết lòng phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân, có năng lực, trình độ đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ. Thực hiện tốt chủ trương khuyến khích, bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm,

dám đổi mới sáng tạo vì lợi ích chung. Thực hiện nghiêm nguyên tắc tập trung dân chủ, phát huy dân chủ gắn với tăng cường trách nhiệm của cấp ủy và người đứng đầu trong công tác cán bộ. Tăng cường kiểm soát quyền lực trong công tác cán bộ; tổng kết việc thí điểm thi tuyển, bổ nhiệm cán bộ lãnh đạo, quản lý cấp vụ, sở, phòng... Nâng cao chất lượng công tác đánh giá cán bộ, gắn đánh giá cá nhân với tập thể, với kết quả thực hiện nhiệm vụ; đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác quy hoạch và luân chuyển cán bộ.

Ba là, hoàn thiện cơ chế, chính sách bảo đảm đồng bộ, thống nhất giữa quy định của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước.

Hoàn thiện cơ chế về phân cấp quản lý cán bộ; tăng cường công tác bảo vệ chính trị nội bộ; kiểm soát quyền lực, chống chạy chức, chạy quyền; xây dựng cơ chế phát hiện, lựa chọn, trọng dụng nhân tài, cán bộ có năng lực nổi trội, cán bộ trẻ để đào tạo, bổ sung cán bộ cho Đảng. Nghiên cứu, ban hành các cơ chế về thẩm quyền, trách nhiệm của người đứng đầu trong công tác cán bộ và quản lý cán bộ; xử lý tập thể, cá nhân suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”; có cơ chế bảo vệ, khuyến khích người dân phản ánh, tố giác cán bộ, đảng viên tham nhũng, tiêu cực. Hoàn thiện hệ thống pháp luật, siết chặt kỷ luật, kỷ cương, đề cao trách nhiệm, nhất là người đứng đầu trong công tác xây dựng pháp luật; phát huy vai trò và nâng cao chất lượng phản biện xã hội của nhân dân, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức thành viên trong công tác xây dựng pháp luật và giám sát việc thực hiện pháp luật.

Bốn là, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, kỷ luật đảng; kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, suy thoái; xử lý nghiêm cán bộ, đảng viên vi phạm.

Tập trung kiểm tra, giám sát tổ chức đảng, người đứng đầu, cán bộ chủ chốt ở những lĩnh vực, địa bàn, vị trí công tác dễ xảy ra tham nhũng, tiêu cực, khiếu kiện kéo dài. Nâng cao hiệu quả hoạt động giám sát chuyên đề; tăng cường kiểm tra, giám sát việc tự phê bình và phê bình, thực hiện trách nhiệm nêu gương và khắc phục khuyết điểm của tập thể, cá nhân. Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của cấp ủy, tổ chức đảng,

cán bộ, đảng viên, đoàn viên, hội viên đối với công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Đẩy nhanh tiến độ xác minh, điều tra, truy tố, xét xử các vụ án liên quan đến tham nhũng, kinh tế nghiêm trọng được dư luận xã hội quan tâm, nhất là những vụ án, vụ việc do Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực theo dõi, chỉ đạo. Xây dựng đội ngũ cán bộ các cơ quan bảo vệ pháp luật, kiểm tra, thanh tra, kiểm toán vững mạnh; hoàn thiện cơ chế kiểm soát quyền lực và tăng cường phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong các cơ quan phòng, chống, tham nhũng, tiêu cực.

Năm là, phát huy vai trò, trách nhiệm của các tổ chức, lực lượng; thực sự dựa vào nhân dân để xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh.

Tiếp tục hoàn thiện cơ chế nhân dân tham gia xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh. Nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động giám sát của Quốc hội, Hội đồng nhân dân các cấp; giám sát, phản biện xã hội, góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và của báo chí. Chú trọng giám sát việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống và nêu gương của người đứng đầu, cán bộ lãnh đạo, quản lý, cán bộ, đảng viên và công chức, viên chức trong hệ thống chính trị. Tổ chức thực hiện nghiêm pháp luật về dân chủ ở cơ sở; đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác dân vận của hệ thống chính trị, nhất là công tác dân vận chính quyền. Người đứng đầu cấp ủy và chính quyền các cấp phải tăng cường trách nhiệm giải trình, thực hiện nghiêm quy định của Đảng, Nhà nước về tiếp xúc, đối thoại với công dân; tiếp nhận và kịp thời chỉ đạo giải quyết các vấn đề nhân dân phản ánh, khiếu kiện, nhất là những vấn đề liên quan đến đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên. Đồng thời, phát hiện, biểu dương, khen thưởng, nhân rộng những điển hình nêu gương sáng, có sức lan tỏa lớn trong Đảng và xã hội./.

Ghi chú:

(1), (2), (3), (4), (5), (6) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 15, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.616, tr.672, tr.672, tr.611, tr.611, tr.622.